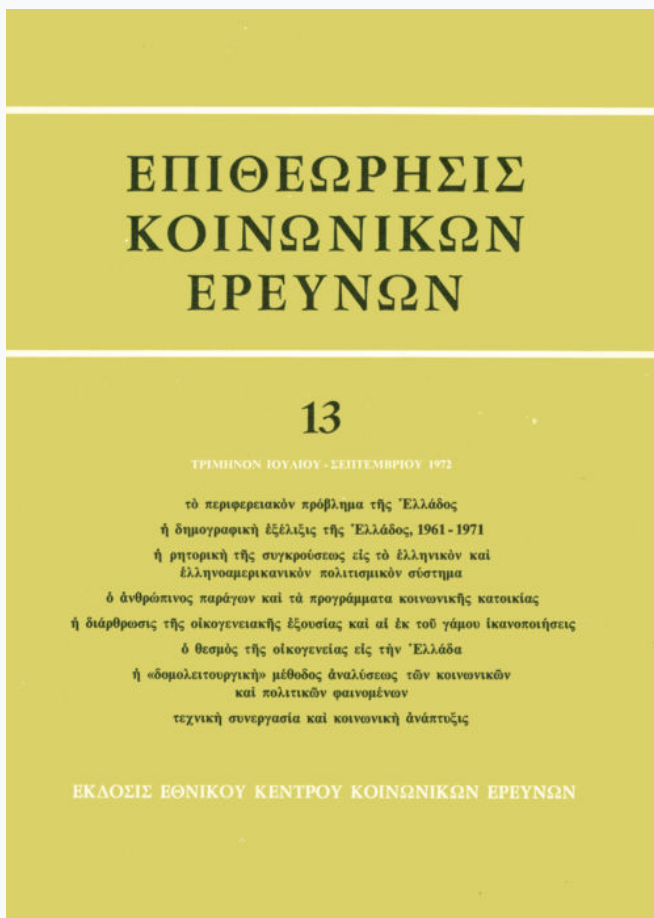


The Greek Review of Social Research

Vol 13 (1972)

13



Η μελέτη ενός Ιταλικού χωριού, υπό A. L. Maraspini

Eugene Choen

doi: [10.12681/grsr.501](https://doi.org/10.12681/grsr.501)

Copyright © 1972, Eugene Choen



This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Choen, E. (1972). Η μελέτη ενός Ιταλικού χωριού, υπό A. L. Maraspini. *The Greek Review of Social Research*, 13, 133-134. <https://doi.org/10.12681/grsr.501>

νά ξελαϊφθῆ και ἡ γεωργία ἀναπτύσσεται αἰθιητάς. Είναι δὲ ἔτι περισσότερον χρήσιμον νά ἐξαρθῆ ὁ δεσμός, ὁ ὁποῖος φίσταται μεταξύ τῆς μεταναστεύσεως και τῶν τοπικῶν κοινωνικο-οικονομικῶν συνθηκῶν. Π.χ., ἡ μεταναστευσις είναι περισσότερο ἔντονος ἀπὸ δπουδῆποτε ἄλλου εἰς χωρίον οἰκισθὲν ὑπὸ προσφύγων ἐκ Καππαδοκίας, εἰς μικράς και μετρίας ἀποδοτικότητας ἐκτάσεις γῆς, και τῶν ὁποίων ἡ ἐγκατάστασις είναι κοινωνικῶς κακή.

Ἡ μετανάστευσις ἵπῃρξεν ὡσαύτως μετρία και τὸ 1961 εἰς τὰς ὀκτὼ κοινότητες και τὸν κοιλιά τῆς Δράμας (εἰς τῆς Ἀνατ. Μακεδονίαν). Αἱ κοινότητες αὐταί, ἀποστερηθεῖσαι μερικῶς τοῦ πληθυσμοῦ τὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πολέμων, εἶδον νά αὐξάνῃ ἡ γεννητικότητα τὸν και νά διανοίγεται ἡ ὁδὸς τῆς ἐπανδρώσεως τὸν κατὰ τὴν ἐπακολουθήσαντα περίοδον. Αἱ καλλιιεργημένα ἐκτάσεις, ἄκρος περιορισμένοι εἰς τὸν ἀποτόμον ὄρων, είναι ἐν τούτοις μικραί. Ἀλλὰ ἡ στιγμήαία ἀνοδος τῶν τιμῶν ἡ παρατηρηθεῖσα εἰς τὰς ἀγοράς τοῦ καρποῦ, ὁ ὁποῖος είναι τὸ κατ' ἔξοχον ἔμπορεύσιμον προϊόν τῆς περιοχῆς, ἐπέτυχε νά ἀνακόνη τὴν πρὸς Γερμανίαν μετανάστευσιν. Τὸ μεταναστευτικὸν τοῦτο ρεῖμα, τὸ ὁποῖον ἤρξισεν κατὰ τὸ 1961, ἔλαβεν ἀκόλουθος τεραστία διαστάσεις, ὅπως ἀποδεικνύουν τὸ τοῦ συμπληρωματικῆ πληροφορία ἀφοροῦσαι εἰς τὰ ἔτη 1963-1965 (πληροφορία αἱ ὁποιαί είναι δυστυχῶς ἔλλιπει δια τὰς ἄλλας μελετηθεῖσας περιοχάς). Οὕτως, ὠρισμένα κοινότητες ἐστερηθησαν πλέον τὸν 80% τοῦ πληθυσμοῦ τὸν ἡλικίας 14 ἔως 45 ἐτῶν. Καὶ είναι μὲν ββαίον ὅτι τὰ ἐμβάματα τὸν μεταναστεῶν προσφέρουν εἰς τὰς οἰκογενεῖς τὸν πολλαπλάς ἀνέσεις, ἡ ἔλλιπεις ἁμῶς τὸν ἐργατικῶν χερῶν παρσῶρει εἰς ὁποιοδρόμησιν τὰς καλλιιεργείας τοῦ καρποῦ και τὴν ἐμφάνισιν χέρσων γαιῶν, ἐνθὲ αἱ σπάνια παλιννοστήσεις πραγματοποιοῦνται ἐπ' ὄφελειαι τῶν Ἀθηνῶν και τῆς Θεσσαλονίκης.

Καὶ ἐνθὲ ἡ ἑλληνική ὑπαίρωσις φθίνει ἐκ τῆς διάρρωσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς, αἱ πόλεις παρουσιάζονται ἑλλιπῶς ἐξοπλισμένα δια νά ἀντιμεποίσουν τὴν τοιαυτὴν ἐπαύρησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν. Ἡ γενική ἐντύπωσις είναι εἰς ἡ μετρίοι και ὁ ἀσθενής δυναμισμός χαρακτηρίζεται τὰς πόλεις, πολλαί τὸν ὁποίων, και ὅχι ἐκ τῶν μικροτέρων, παρουσιάζουν ἀνηρικτὸν μεταναστευτικὸν ὑπόλοιπον, ὅς και ἡ παντελής ἑλλιπεις συντηρημένου ἀστικῶ δικτύου.

Αἱ ἑλληνικαί πόλεις, αἱ περισσότεραι τῶν ὁποίων δὲν ἦσαν εἰς τὸ παρελθόν, πλὴν τῆς Θεσσαλονίκης, παρά μετρία πολυάριθμα, χριστιανοῦσαι ὡς σταθμοὶ στηρίξεως τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας, ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας και ἐντέθεν ἀντελήφθησαν ὅτι αἱ δυνατοτήτες ἀναπτύξεως τῶν περιερίζοντο πρὸς τῆς τεραστίας αὐξήσεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ φυ-

στικὴ διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους, ἔχουσα ὡς ἀποτέλεσμα τὸν διαχωρισμὸν τῶν κατοίκων και τὸ διάσπαρτον τὸν νήσων, συντέλεσεν, ὡστε νά παρακολυθῇ ἡ δημιουργία ἐνὸς ἀστικῶ δικτύου. Τὴν ἀπαρῆν τούτου ἀνευρίσκωμεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, και εἰδικότερον εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν, τὴν μόνην περιοχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν πυκνοὶ οἰκισμοί, μικρῶν και μέσων πόλεων, τῶν ὁποίων αἱ περιοχαὶ προελεύσεως είναι ἐπαλλήλοισι. Ὁ χάρτης τῶν περιοχῶν ἀστικῆς ἑλλξεως δεικνύει ὅτι εἰς πολλαῖς περιπτώσεις αἱ περιοχαὶ αὐταί προελεύσεως είναι ἀντιθέτως ἀτομακρυσμένα, ἔχουσαι μεταξύ τῶν κενά, τὰ ὁποια ἀποδεικνύουν ἑλλειψιν δυναμισμοῦ τῶν ἀντιστοιχῶν κέντρων. Διὰ τοῦτο οἱ ἀνθρωποὶ τῆς Πίνδου μεταναστεῦν περισσότερο εἰς τὰς Ἀθήνας παρά εἰς τὰς πλησιεστέραις πόλεις τῆς Θεσσαλίας.

Ἡ βιομηχανία σπανίως είναι παράγων ἀναπτύξεως. Αἱ βιομηχανικαὶ πόλεις συνιστοῦν, μετὰ τῶν ἀπομονωμένων πόλεων τῶν νήσων και τῶν μικρῶν λιμένων οἱ ὁποιοὶ φθίνουσι ἐκ μαρσμοῦ, μίαν κατηγορίαν πόλεων εἰς σχετικὴν παρακμῆν. Ἐξαίρωθουν μόνον ἡ Καστοριά, τῆς ὁποίας ἡ εὐμερία στρίζεται ἐπὶ τῆς βιοτεχνίας τῶν γουναρικῶν, και ἡ Πτολεμαῖς, γέννημα τῆς μεγάλης βιομηχανίας. Ἀντιθέτως, ἡ ἀνάπτυξις τῶν διοικητικῶν ὑπηρεσιῶν και λειτουργημάτων είναι ἐκείνη, ἡ ὁποία ἐξασφαλίζει τὸν δυναμισμόν τῶν πόλεων εἰς τὰς περιοχὰς τῶν ὁποίων ἡ γεωργία ἀναπτύσσεται, ἐνθὲ αἱ Θῆβαι και ἡ Κόρινθος ἤρξισαν νά ἐπαφελῶνται ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ἀθηνῶν γειννιάσεως καὶ ὁ ἀξίων Ἀθηνῶν-Θεσσαλονικῆς ἀναλαμβάνει βαρμηδὸν τὸν ρόλον κινήρωτη δύναμει εἰς τὴν καθόλου ἀνάπτειν τῆς χώρας...

Ἡ Ἀπογραφή τοῦ 1971 ἐπικυρωῖ τὰ συμπεράσματα μίς μελέτης ἡ ὁποία, παρά τὴν καθυστέρησιν τῆς ἐκδόσεως τῆς, συνιστῇ οὐδιστικὴν συμβολὴν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς Ἑλλάδος και συμπληροῖ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά τῆς ταύτην τὴν Ἀθηνοπολεωγραφία τῆς Ἑλλάδος και τὸν Οἰκονομικὸν και Κοινωνικὸν Ἀτλαντα τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τούτοις ἀποδοκιμάζωμεν ἐν προκειμένῳ τὸ ὅτι διὰ τὰ ἑλληνικὰ τοπωνύμια υἰοθετήθη σύστημα μεταγραφῆς διάφορον ἐκείνου τῶν ἤδη μνημονευθέντων ἐργων, και τὸ ὁποῖον ὁδεῖται σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν κατὰ παράδοσιν γαλλότροπον μεταγραφὴν, τὴν χρησιμοποιοῦμεν εἰς πολλαῖς περιπτώσεις. Πολλὰ ὀνόματα π.χ. παρατίθενται ἀκατανόητος ἡλλιομενά (Εἰνα ἀντὶ Εὐβῆς, Θῆβε ἀντὶ Θῆβης), χωρὶς νά γνωρίζῃ κανεὶς νά προσφῆρη ταῦτα οὔτε ἑλληνιστὶ οὔτε και γαλλιστὶ, διότι δὲν μὰς παρέχουν τὴν κλειδα συστήματος ἀγνωσσεως, τὸ ὁποῖον ἄλλοστε δὲν ἔχει κἀν τὸ πλεονέκτημα τῆς ὁμοιογενείας, διότι μεταγράφει ἀδιακρίτως διὰ τῶν ἀγῆν και τὸ ἰσχυρὸν οὐρανικὸν «γάμ-

μα» τῶν «Μεγάρων» («Meghara»), και τὸ «γάμμα» τοῦ «Ἀνοσήτων» («Anosheion»), τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἀξίαν τῶν «γφθ».

MICHEL ROUX

Ἡ μελέτη ἐνὸς Ἱταλικῶ χωρίου,* ὑπὸ Α. L. Maraschini

Ἀημοσιεύσεσις τοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν, Ἀθῆναι, 5. Παρίσιον και Χάγη: Mouton (ἐδημοσιεύθη μετὴν συνεργασίας τῆς Ecole Pratique des Hautes Etudes, Σορβόννη, Τμήμα VI, Οἰκονομικαὶ και Κοινωνικαὶ Ἐπιστήμαι), 1968.

Ἡ παρούσα μονογραφία είναι ἡ μελέτη μίς ἀπομονωμένης κοινότητος τῆς Νοτίου Ἱταλίας. Ἡ περιγραφὴ κοινότητος, ἡ Καλιμῆρα (Calimera), κειμένη εἰς τὴν Χερσονήσῳ Σαλεντινῳ και ἐπὶ τῆς πέτρας, τὴν ὁποίαν σχηματίζει τὸ ὑπόδημα τῆς Ἱταλίας, είναι ἐν ἐκ τῶν ἐπιζῶντων εὐαριθμῶν χωρίων τῆς Ν. Ἱταλίας, ὅπου εἰσὶ ἐπιτεταίμενα ἡ μὲν ἐκ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν διαλέκτων. Ἡ Καλιμῆρα είναι μικτὸς συνοικισμός 6.000 κατοίκων, οἱ ὁποιοὶ κατὰ μέγα μέρος ἀσχολοῦνται εἰς γεωργικὰ ἔργα. Σχεδὸν τὸ ἡμισὸν τῶν κατοίκων ἀποδοῦν ὡς μικροκτηματῆαι ἀγρόται και ὡς ἀκτημῆτες ἐργάται γῆς. Ἀλλὰ και τὸ ἐν ἑτάρωτον τῶν ὑπολοίπων ἐργάζονται εἰς βιομηχανίας ἐπεξεργασίας γεωργικῶν προϊόντων. Ἐνεκα τούτου ὁ συγγραφεὺς ὑποστηρίζει ὅτι παρά τὴν ἐκτασιν τῆς ἡ Καλιμῆρα είναι χωρίον προφῶς ἀναπτυχθὲν, εἰς τὸ ὁποῖον δεσπόζει ὁ ἀγροτικὸς τύπος ζωῆς.

Τρία εἰσαγωγικὰ κεφάλαια περιγράφουν ἀναλυτικῶς τὰ γεωγραφικὰ, ἱστορικὰ, οικονομικὰ, γλωσσικὰ και δημογραφικὰ δεδομένα τῆς Χερσονήσου Σαλεντινῳ, τῶν ἐννέα χωρίων, τὰ ὁποια περιλαμβάνουν τὴν ἑλληνόφωνον περιοχὴν και τὸ χωρίον Καλιμῆρα. Τὰ ὑπολειπόμενα ἐπτὰ κεφάλαια ἀποτελοῦν μίαν γενικὴν ἔθνογραφικὴν περιγραφὴν τῶν θέσεων τὰς ὁποίας ἀντιστοιχοῦς κατοχῶν ἡ ἔξουσιας και ἡ κοινωνικὴ ἱεραρχία, ἡ ὀργανωσις τῆς οἰκογενείας, ὀρισμένοι συγγενικοὶ δεσμοὶ ὁμοιόζοντες πρὸς τὸς οἰκογενειακοῦς, ὁ γάμος, ἡ γαλοκτησία, ἡ Ἐκκλησία και ἡ πίστις εἰς ὑπερφυσικὰ ὄντα.

Ὁ συγγραφεὺς ἐκθέτει τὸ ὕλικὸν χωρὶς νά φρονιστῇ νά τὸ ἐξασφαλίσῃ συγκεκριμένη θεωρητικὴν ἡ πρὸς εἰδικὸν πρόβλημα προσανατολισμένην βῆσιν.

Κατὰ τὸν γράφοντα τὴν παρῶσαν κριτικὴν σκοπὸς τοῦ συγγραφῶς είναι νά παρουσιάζῃ μίαν ἀντικειμενικὴν ἔδων, γαροφικὴν ἐκθεσιν τῶν ἱστορικῶν ἐπι-

* Ἡ ὡς ἄνω βιβλιοκρισία δημοσιεύεται κατὰ μετῶρισιν ἐκ τῆς ἐπισημοῦς «American Anthropologist», 72 σελ. 405-407, 1970, κατῶν ἐλέγχου χορηγηθεῖσας ἀείας τῆς American Anthropological Association.

πέδου τῆς κοινότητος καὶ νὰ ἐξηγήσῃ τὸν ὑψηλὸν βαθμὸν τῆς πολιτιστικῆς καὶ κοινωνικῆς συντηρητικότητος τοῦ χωρίου.

Ἡ Μαρασπίνι διακρίνεται σαφῶς τρεῖς κοινωνικὰ ἰσχύεις εἰς τὸ ἐν λόγω χωρίον: τοὺς ἀριστοκράτας γαιοκτημόνας, τοὺς ἀκτιμόνας ἀγρότας, οἱ ὅποιοι διαίρονται εἰς ἐργάτας γεωργοὺς καὶ μὴ γεωργοὺς, καὶ τὴν μικρὰν ὁμάδα τῶν μικροϊδιοκτῆτῶν καὶ ἐμπόρων ἀγροτῶν. Αἱ δεκαπέντε οἰκογενεὶς τῆς ἀριστοκρατίας τῶν γαιοκτημόνων ἀποτελοῦν τὴν οικονομικὴν, πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν μερίδα τῶν ἐκλεκτῶν. Ὁ ἀποκλειστικὸς ὕψ' αὐτῶν ἔλεγχος τῆς γεωργικῆς γῆς, ὁμοῦ μετὰ τὴν ὑψηλὴν θέσιν ἣ ὅποια εἶχε ἀκροῶρηθῃ εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν γῆς, προαίδει εἰς τοὺς ἐντοπίστας ἐπὶνεύει ἀκατάμαχτον κυριαρχίαν ἐντὸς τῆς κοινότητος. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ συγγραφέως ἡ συντηρικὴ αὐτῆ ὑπεροχὴ τῆς ἀριστοκρατίας ἀπὸ κοινῶν μετὰ τὴν φυσικὴν ἀπομόνωσιν τοῦ χωρίου ἐξηγῆται τὴν συντηρικτικὴν καὶ ἀνεξέλικτον κατὰστασιν τῆς πολιτιστικῆς καὶ κοινωνικῆς διαθρόσως τοῦ χωρίου. Ὁ Μαρασπίνι χαρακτηρίζεται τὸ Καλημέρα ὡς κοινότητα εἰς τὴν ὅποιαν ἐντὸς συγχρόνον πλαισίου προσπαθεῖ νὰ ἐπιβίωσῃ τὸ φεουδαλικὸν πνεῦμα. Ὁ βασικὸς θεσμὸς τῶν Καλημέρα εἶναι ὁ οἰκογενειακὸς πυρῆν καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐκδέχεται λεπτομερῶς ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὸν ἔρωτα καὶ τὴν μνηστειαν, τὸν γάμον, τὰς ὑποχρεώσεις τῆς οἰκογενείας καὶ τοὺς οἰκογενειακοὺς δεσμούς, ὡς καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν καὶ εἰς μὴ συγγενεῖς. Οἱ γάμοι γίνονται κατόπιν συμφωνίας, ἀλλὰ αἱ ἐπιθῆμαι τῶν νέων βαρύνουν ἀποσπαστικῶς διὰ τὴν λήψην τῆς τελικῆς ἀποφάσεως. Ἡ βαρῦτης τὴν ὅποιαν ἔχει τὸ συμβιβαστὸν ἢ μὴ μεταξὺ τῶν μελλονόμενων καὶ ἢ σημασία τῆς προικὸς καὶ ἄλλων οικονομικῶν παραγόντων κατὰ τὸν διακανονισμὸν τοῦ γάμου φαίνεται ὅτι ἔχουν σκοπὸν νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ βίωσιμον τοῦ νεοιδρυθέντος οἰκογενειακοῦ πυρῆνος. Ἐντὸς τῆς οἰκογενείας ὁ πατὴρ κατέχει θέσιν ἀπώλυτον κυριαρχίας καὶ αἱ σχέσεις τοῦ πατρὸς τὰ τέκνα τῶν εἶναι ψυχραὶ καὶ τηροῦν τὰς ἀποστάσεις. Ὁ μεταξὺ μητρὸς καὶ τέκνου δεσμὸς εἶναι στενός, συναισθηματικὸς καὶ στερρός. Ἐντὸς τῆς κατ' ἐξοχίαν πατριαρχικῆς αὐτῆς οἰκογενείας ὁ σύνδεσμος μητρὸς καὶ τέκνου θεωρεῖται θεμελιώδης διὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς οἰκογενείας.

Εἰς τὸ Καλημέρα ἡ οἰκογένεια εἶναι ἡ μοναδικὴ γνῆσια κοινωνικὴ ὁμάς. Πρόπου συμπεριφορὰς προσιδιόουτες εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας δεσμοὺς ἐπεκτείνονται καὶ εἰς ἐκτὸς τῆς οἰκογενείας συγγενικοὺς δεσμούς. Ἐξ' αὐτῶν ὁ σημαντικότερος εἶναι ὁ τῶν ἀνάδοχων. Ὁ δεσμὸς ἀνάδοχου καὶ ἀναδέκτου εἶναι πολὺ ἰσχυρὸς καὶ γεννᾷ σειράν ἀμοιβαίων δικαιωμάτων καὶ καθυκόντων προσθετῶν, δημιουργῶν ὅττω

νέαν συγγένειαν παραπλεύρους τῆς ὑφισταμένης μεταξὺ πατρὸς καὶ υἱοῦ. Κατὰ τὸν Μαρασπίνι ἡ συγγένεια εἶναι ἀσυμμετρικὴ, διότι ὁ ἀνάδοχος παρέχει οικονομικὴν βοήθειαν εἰς ἀνάλλαγμα τοῦ κύρους καὶ τῆς τιμῆς τῶν ὁποίων ἀπολαβεῖ.

Εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τῶν γαιοκτημόνων ἀνευρίσκει ὁ Μαρασπίνι τὰ αἰτία τῆς ἀμειψίας, τὸ ἀναλφαιβητισμὸς, τῆς ἀπομόνωσεως, τῆς πείνης, τῆς οικονομικῆς ὀπισθοδρομικότητος καὶ τῆς εἰς πολιτιστικὰ θέματα συντηρητικότητος τῶν ἀγροτῶν. Παρὰ τὴν βασικὴν ἀντίθεσιν συμφερόντων μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν τάξεων, οἱ ἀγρόται τοῦ Καλημέρα ἀρροσῶν ἄπτά δειγμὰτα ὑψηλοῦ βαθμοῦ ἀροστώσεως καὶ ὑποστηρίξεως εἰς τοὺς ἀριστοκράτας γαιοκτημόνας τοῦ χωρίου τῶν. Εἰς τὸ παρελθὸν ἡ ἀγροτικὴ τάξις προσεχώρησεν εἰς τὸν Βασιλικὸν Στρατὸν τῶν Βουρβάνων διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τὸν Ναπολεόντειον εἰσβολὰ καὶ τὰ δημοκρατικὰ στρατεύματα τῆς Ἰταλικῆς Παλιγγενεσίας τοῦ «Ριζορτισμέντου». Κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Chesterton, τὴν ὅποιαν ἀναγράφει ὁ Μαρασπίνι, «ἐπολέμησαν καὶ ἔπεσαν ὡς λέοντες διὰ νὰ διατηρήσουν ἑαυτοὺς δεσμίους».

Σήμερον οἱ ἀγρόται ὑποστηρίζουν τὸ Μοναρχικὸν κόμμα καὶ ἐμπιστεύονται τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου τῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπιγενομένων γαιοκτημόνων. Ἀναζητῶν τὴν βάσιν τῆς τοιαύτης ὑποστηρίξεως, ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει τὴν ἀγρομιαστικὴν, τὴν ἀμειψίαν καὶ τὴν πείναν ὡς ἐν τῶν μειζόνων κωλυμάτων τῆς ἀνατιπείσεως πολιτικῆς συνειδήσεως. Ὁ ἐμπρόσθετος ἰσχυρισμὸς τοῦ Μαρασπίνι, καθ' ὃν αὐτὴ ἡ ὑποστηρίξις φερεῖται βασικῶς εἰς τὴν ἐκ παραδόσεως νομιμοφροσίνην τῶν, τὴν ἀπέχθειαν τῶν πρὸς τὸν ἀθεϊστικὸν κομμουνισμὸν καὶ τὸν φόβον ἀντιποίνων, δὲν φαίνεται πειστικῆς εἰς τὸν γράφοντα τὴν κριτικὴν.

Ἐπαρῶν εἰς τὴν μονογραφίαν αὐτὴν εἰς μέρους ἐνδείξεις περὶ τοῦ ὅτι ἱστιάται εἰς τὸ ἐν λόγω χωρίον πολιτικὸν σύστημα ὀργανωθῆν βάσει τῶν σχέσεων πάτρωνος-πελάτου, εἰς τὰς ὅποια συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ ψυχικὸν πλῆγμα τοῦ θεσμοῦ τῆς συγγενείας τῆς βασιζομένης εἰς τοὺς ἀνάδοχους. Ὁ Μαρασπίνι ἀναφέρει παραδείγματα ὑποδηλοῦντα ὅτι ὑπάρχει ἡ τάξις νὰ γίνωται ἀνάδοχος διάφοροι γαιοκτημόνες καὶ ἄλλα ἄτομα πλοοφία καὶ ὑψηλῆς κοινωνικῆς θέσεως, ἀποφεύγει ὁμοῦ νὰ ἀναλύσῃ τὰς πολιτικὰς ἐπιπτώσεις αὐτοῦ τοῦ εἰδους τῶν σχέσεων.

Ἡ συγγραφεὺς συμπεραίνει ὅτι αἱ γενικαὶ γραμμὰ αἱ ὅποια ἐξάγονται ἐκ τῆς παρούσης μελέτης τῶν περὶ τὸ Καλημέρα ἰσχύουν πιθανῶς δι' ὅλα τὰ χωρία τῆς Νοτίου Ἰταλίας. Τὸ συμπέρασμα αὐτὸ ἐκεκα τῆς ἑλλείψεως τοῦ ἀπαρατήτου διὰ τὴν σύγκρισιν ὕλικου εἶναι πολὺ ἐπισημάλεις. Σημαντικὸν τμήμα τῶν στοιχείων, τὰ ὅποια παρέχει ὁ Μαρασπίνι ἔρχονται εἰς ὕμνον ἀντίθεσιν

πρὸς τὴν ἀντίληψιν τοῦ Banfield περὶ ἀμοιρολιστικὸν οἰκογενειακὸν θεσμόν», ἦτοι τὸ οἰκογενειακὸν θεσμὸν τοῦ ἐρειδομένου ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ἀδιαφορίας. Εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι εὐρίσκουν κάπως χρησιμὸν τὴν ἀντίληψιν τοῦ Banfield, ἡ ὡς ἄνω μελέτη εἶναι ἀναγκαία. Βασίζων τὴν ἀνάλυσιν τὸν ἐπὶ συγκεκριμένων οἰκογενειακῶν, ἱστορικῶν καὶ κοινωνικῶν καταμετρήσεων, ὁ Μαρασπίνι παρέχει διεισδυτικὴν, εὐλογηφανὴ καὶ κατὰ ἠθικὴν συνειδητὴν ἐρμησίαν τὸν ἐν Καλημέρα πολιτιστικὸν καὶ κοινωνικὸν συντηρητισμὸν. Ἐν τούτοις ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐρευνᾷ τὰ προβλήματα αὐτά, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς ὀρισμένα γενικά συμπεράσματα μετὰ τῆς Νοτίου Ἰταλίας καὶ μῆς βορείου Ἰταλίας περὶ τῆς ὁποίας ὁμοίει ἀόριστος καὶ ἄνευ εἰδικῆς ἀναφορῆς.

Δυστυχῶς ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος τόμος ὡς ἐκδόσις ὑστερεῖ πολὺ. Τὰ τυπογραφικὰ καὶ ἀριθμητικὰ σφάλματα, αἱ ἀσυμφωνίαι εἰς τὰς σειρὰς τῶν ἀριθμῶν καὶ ἡ ἐσφαλμένη θέσις τῶν ἰσοτιμιῶσεων εἰς τὸ κάτω μέρος τῶν σελίδων εἶναι πράγματα πολλὰ συχνὰ. Ἐξ ἄλλου περιπεπλεγμένα, δυσνόητα πρότεσις καὶ ἀντιπαρακτικαὶ κρίσεις παρακλύθουν τὴν ἀπόσποτον ἀνάγνωσιν τοῦ.

Παρὰ τὰς ἀτελείας αὐτὰς ὁ παρὼν τόμος ἐπαυάνει τὰς γνώσεις μας περὶ τῶν χωρίων τῆς Ν. Ἰταλίας καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποτελεῖ ἐπιτρόδεκτον συνεισφορὰν εἰς τὴν Μεσογειακὴν Ἀνθρωπολογίαν.

EUGENE COHEN
Wayne State University

Ἐκκλησία καὶ Ἐπικοινωνία

Περὶ τὸ τέλος τοῦ 1970 ἐκυκλοφόρησεν εἰς ἀνάπτυξιν ἕκ τοῦ ἐπισημοῦ περιοδικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἐργμῶνος μία σειρά ἄρθρων τοῦ ἀκαταπιστητοῦ πρωτοεργάτου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ραδιοφωνίας ἐν Ἑλλάδι κ. Δημητρίου Φερουση, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησία: καὶ Σύγχρονα Μέσα Ἐπικοινωνίας».

Εἰς τὰ ἐνδὲκα ἀπτά δοκίμια, τὰ ὅποια προλογίζων ὁ Διευθυντὴς Τύπου καὶ Ὁρθοκετικῆς Διαφοσιώσεως τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀνθίμου Ρούσσας καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Ἀποστολῶν Σχέσεων κ. Δημητρίου Κακαβελάκης, ὁ συγγραφεὺς κἀνεῖ ἐν εἰδος ἐπισηματικὸν ἀπολογισμὸν μῆς δεκαοκταετοῦς ἀνεφοροῦς πορείας καὶ συγχρόνων ἀντιθέσεων μίαν θεωρητικὴν

1. Ἡ ἐκδόσις τοῦ βιβλίου τοῦ Α.Λ. Μαρασπίνι, ὡς γνωστον, ἐγένετο τὸ 1968 καὶ εἰς τὸ ἔκδοτικόν. Ὅπως ἡ ὅλη ἐπιμέλεια τῆς ἐκδόσεως ἐξέτερε τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐπιπέτας τῆς ἀρμόδιας Ἰγρησίας Ἐκδόσεων τοῦ ΕΚΚΕ.